

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2018-2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jitka Vondrášková

**Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního
chování u dětí na Příbramsku**

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Zdeněk Moucha CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2018-2019

BACHELOR THESIS

Jitka Vondrášková

**The importance of free-time activities as a prevention of
anti-social behavior in children in Pribram**

Prague 2019

The Bachelor Work Supervisor: PhDr. Zdeněk Moucha CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autorky

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu PhDr. Zdeňku Mouchovi CSc., za jeho odborné vedení, rady a pomoc, věcné připomínky, které mi v průběhu zpracování této bakalářské práce poskytl.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o typu asociálního chování, konkrétně o sebepoškozování. Teoretická část popisuje vývoj osobnosti dítěte a mladistvého, s nimi spojené vlastnosti a emoční stabilitu. Vymezuje pojem sebepoškozování a představuje hlavní myšlenku činnosti volnočasových aktivit. Praktická část předkládá rozhovory se sebepoškozující mládeží.

Klíčová slova

asociální porucha chování, dítě, mládež, porucha chování, prevence, sebepoškozování, volnočasové aktivity, volný čas, vývoj osobnosti

Annotation

The bachelor thesis deals with the type of anti-social behavior, namely self-harm. The theoretical part describes the development of the personality of the child and the youth, the associated characteristics and emotional stability. It defines the concept of self-harm and represents the main idea of leisure activities. The practical part presents interviews with self-inflicted youth in Pribram.

Keywords

anti-social behavior, behavioral disorder, child, leisure activities, leisure time, personality development, prevention, self-harm, youth

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 VÝVOJOVÁ STÁDIA OSOBNOSTI DÍTĚTE.....	10
1.1 Starší školní věk.....	10
1.2 Období mládeže.....	11
2 PORUCHY CHOVÁNÍ.....	13
2.1 Charakteristika.....	13
3 ASOCIÁLNÍ PORUCHY CHOVÁNÍ.....	15
3.1 Záškoláctví.....	15
3.2 Útěky z domova.....	16
3.3 Závislostní chování na psychoaktivních látkách.....	16
3.4 Gamblerství.....	17
3.5 Působení v sektě.....	17
3.6 Sebepoškození.....	18
3.6.1 Definice pojmu.....	18
3.6.2 Příčiny, souvislosti a důvody sebepoškození.....	19
3.6.3 Nejčastější možné způsoby sebepoškození.....	20
4 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY.....	22
4.1 Volný čas.....	22
4.2 Pedagogika volného času.....	23
4.3 Instituce pro výchovu mimo vyučování a ve volném čase.....	25
4.3.1 Rodina.....	25
4.3.2 Školní družiny a školní kluby.....	25
4.3.3 Střediska pro volný čas dětí a mládeže.....	27
4.3.4 Školská výchovná a ubytovací zařízení.....	27
4.3.5 Základní umělecké a jazykové školy.....	27
4.3.6 Nestátní neziskové organizace (NNO).....	28
4.3.7 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM).....	28
4.3.8 Círky a náboženská sdružení.....	29
PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
5 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	30

5.1	Metoda rozhovoru.....	30
5.1.1	Polostrukturovaný rozhovor.....	30
5.2	Charakteristika souboru respondentů.....	31
5.3	Cíl výzkumu.....	31
6	ROZHOVORY	33
6.1	Rozhovor č.1	33
6.2	Rozhovor č.2.....	35
6.3	Rozhovor č.3	37
6.4	Rozhovor č.4.....	41
6.5	Rozhovor č.5	44
7	SROVNÁVACÍ HLEDISKA	47
8	SHRNUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	48
	ZÁVĚR	49
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	53

ÚVOD

Od přírody jsme vybaveni bolestí a naučeným strachem z ní proto, abychom zranění zabránili. Jak je možné, že se někdo může úmyslně pořezávat, pálit nebo si ubližovat? Autorka se rozhodla tento jev blíže prozkoumat a přiblížit ho čtenářům.

Cílem této práce je podat ucelené informace o asociálním chování u dětí a mládeže. Autorka se blíže zabývá sebepoškozováním. To je jev poměrně neznámý, proto je bakalářská práce zaměřena na pozadí, důvody, souvislosti a způsoby sebepoškozování, abychom mohli tento jev lépe pochopit. Jedině za tohoto předpokladu můžeme v praxi lidem s tímto problémem pomoci.

Dalším cílem je poukázat na významnou funkci volnočasových aktivit. Prostřednictvím těchto činností lze preventivně působit na jedince, kteří mohou mít potřebu si sami sobě ubližovat z jakéhokoli důvodu, nebo kteří mají ve svém okolí někoho, kdo pomoc potřebuje.

Práce je členěna do tří kapitol. Teoretický základ vymezuje základní charakteristiku vývoje dětí a mládeže, zejména jejich vývoj emoční. Druhá kapitola pojednává o definici poruchy chování, která se dále specifikuje na asociální poruchy chování. V bakalářské práci bude autorka pojednávat především o sebepoškozování a charakterizovat tak sebezraňování, přístupy k sebepoškozování, popis vývoje vztahu jedince k vlastnímu tělu, naznačí aktuálnost celé otázky sebepoškozování a popíše některé základní praktické přístupy k tomuto jevu. V neposlední řadě se bude věnovat široké škále volnočasových aktivit, které v rámci skupin krátce vysvětlí.

Ve výzkumné kapitole můžeme najít cíl výzkumu, podkapitulu o použitých metodách pro výzkum, a hlavně analýzy výsledků. Vzhledem k tomu, že neexistuje příliš mnoho odborné literatury zabývající se tímto tématem, je tato práce postavená kromě analýzy odborné literatury i na internetových zdrojích. Výzkumná část je realizována na základě metody rozhovoru. Praktická část obsahuje přímý přepis nahranných rozhovorů se sebepoškozujícími respondenty, kteří během svého těžkého období aktivně navštěvovali volnočasovou aktivitu na Příbramsku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJOVÁ STÁDIA OSOBNOSTI DÍTĚTE

Skrze školní prostředí dochází k ovlivňování a dalšímu rozvoji dětské osobnosti. Autorka se zaměřila na dvě vývojová stádia, která jsou pro bakalářskou práci stěžejní.

1.1 STARŠÍ ŠKOLNÍ VĚK

Starší školní věk je období, které probíhá na základní škole poslední tři roky, tj. 7. - 9. třída. Je tedy vměstnáno mezi dvě velké vývojové epochy, konkrétně mladší školní věk a období mládeže.¹

Puberta se nejčastěji objevuje zpravidla u dívek mezi 11.–13. rokem. U chlapců ve většině případů nastává později. Během toho období obvykle více rostou a mnoho z nich dosáhne své dospělé váhy a výšky ke konci vývojového stádia. Nejvýraznější změna je znatelná u pohlavního dozrávání. U dívek se objevuje první menstruace. Zato u chlapců považujeme za zásadní změnu poluci.

V tomto věkovém období dochází k proměně hormonálních funkcí. Taktéž s tím souvisí kolísavost emočního ladění. Pubescent je mnohem více náchylný k nepřiměřeným reakcím, ztrácí citovou jistotu a emoční stabilitu. Přesto jeho emoce mají krátkodobý charakter, též mohou být proměnlivé. Změnu emočního chování lze poznat tak, že se pubescent navenek projevuje větší impulzivitou a nedostatkem sebeovládání.²

K dalším znakům z hlediska prožívání patří nechuť projevovat skutečné emoce navenek, stávají se pro ně intimní. Je znatelný úbytek citové bezprostřednosti

¹ LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

² LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

a otevřenosti, výkyvy v sebehodnocení a pubertální vztahovačnost. Často se projevuje osobní nejistotou a vyvolává u pubescentů různé obranné reakce.³

1.2 OBDOBÍ MLÁDEŽE

Trvá přibližně od 15 do 20 let života. Pozdní adolescence je vymezena pohlavním dozráváním, v této době obvykle dochází k prvnímu pohlavnímu styku. S tím se pojí rozvíjení vztahů s vrstevníky, především v oblasti partnerství. V osmnácti letech dosahuje adolescent plnoletosti, která funguje jednak jako právní charakter, zároveň jako jeden ze sociálních mezníků v dospělosti. Lze uzavřít manželství a započít tak rodinný život.

Tato fáze je zaměřena na hledání a rozvoj vlastní identity jedince. To se projevuje především snahou o sebepoznání, které se často uskutečňuje v rámci skupiny vrstevníků. Důležitým krokem je aktivní přístup ke změně. Dospívající zjevně usilují o prosazení změny. Experimentují s chováním, hledají hranice svých možností a riskují. Jedinec se zaslouhuje o pocit volnosti a svobody. Poptávají minimální zodpovědnost.

Poskytnout jedinci čas a možnost, aby porozuměl sám sobě, je smyslem pozdní adolescence. Možnost zvolit si, čeho chce v budoucnosti dosáhnout. Zdrojem napětí bývá pocit selhání v osamostatnění dle oblastí, které současná společnost vyžaduje. V rámci biologického, psychického a sociálního vývoje je tempo rozdílné.

Důležitým mezníkem období mládeže je ukončení profesní přípravy. Nastává možnost volby dalšího studia či nástup do zaměstnání. S tím je spojená ekonomická samostatnost. Ekonomická nezávislost je považována za jeden z důkazů dospělosti.⁴

³ VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1.vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8308-0.

⁴ VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1.vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.

V pozdní adolescenci dochází k emočnímu zklidnění. Stabilizuje se volní autoregulace. Starší adolescenti se lépe ovládají. S věkem ale roste tendence k potlačování vlastních emocí, převážně negativních.⁵

V rámci různých sociálních skupin jsou specifické role a postavení adolescentů. Dostávají se do specifických sociálních situací, kterým se musí přizpůsobit, chovat dle pravidel morálky a adaptovat se. Významným sociálním zázemím zůstává rodina, do které se adolescent rád vrací. Nástup na vybranou střední školu vede k další sociální diferenciaci, která je spojená s rozvojem vlastností a dovedností jedince. Vymezení sociální identity staršího adolescenta ovlivňuje pracoviště. Nejdůležitějším zdrojem emoční a sociální opory je pro dospívajícího vrstevnická skupina. Zde se rozvíjí přátelství a první trvalá partnerství.⁶

⁵ VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1.vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.

⁶ VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1.vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.

2 PORUCHY CHOVÁNÍ

2.1 CHARAKTERISTIKA

Jelikož je tato práce zaměřena na sebepoškozování, je tedy důležité zmínit základní charakteristiku poruch chování. Poruchu chování vysvětlujeme jako odchylku jedince, a to v oblasti socializace. Dotyčný není schopný respektovat společenské normy. Společenskou normou se rozumí požadování určitého chování. Jestliže jedinec tyto normy chápe, ale není schopný je dlouhodobě dodržovat, dá se v tomto případě hovořit o poruše chování. Další znak poruchy chování se uvádí neschopnost jedince navazovat a udržovat přijatelné sociální vztahy. Hlavní příčinou takového stavu je nedostatek empatie, přílišná sebestřednost a zaměření se hlavně na uspokojování svých vlastní potřeb a také i egoismus takového jedince. Velmi typickým znakem na odmítání a respektování práv ostatních, je reakce agresivitou.⁷

Každé dítě se během svého vývoje učí na základě různých situací rozlišovat, co je správné a co nikoliv. Na počátku je usměrňováno svými rodiči. Postupem času se začíná socializovat ve společnosti. Takto získává a postupně chápe podstatu a význam norem chování. Střední věk s sebou přináší skutečnost, že dítě se stává více kritičtější. Je mnohem více ovlivňováno vrstevnickou skupinou, kde potřebuje získat své pevné místo. V tomto období autorita rodičů a starších klesá. Dospívání znamená čím dál větší důležitost vrstevnických skupin, přátelství i kamarádství. Jedinec se odpoutává od rodiny a jeho nežádoucí chování se často projevuje právě na základě způsobu chování, které uznává vrstevnická skupina. Během dospívání dochází k různému experimentování, jelikož si dospívající nutně potřebuje dokázat svoji nezávislost.⁸

⁷ VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. 3.vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-306-4.

⁸ VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. 3.vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-306-4.

Chování disociální – mluvíme o nepřiměřeném, nespolečenské chování, které se však dá zvládnout a usměrnit vhodnými pedagogickými postupy. Zpravidla se vyskytuje v rodině a ve škole. Jedná se o drobné výkyvy a nesoulady se společenskými normami. Typickými projevy jsou kázeňské přestupky, vzdorovitost, negativistické projevy, neposlušnost, odmítání kontaktu a lhaní. K řešení těchto obtíží přispívají poradenské instituce. Své místo zde zaujímá terapeutický přístup psychologa či speciálního pedagoga.⁹

Chování antisociální – nejčastěji má povahu protispolečenského jednání, které poškozuje jedince i jeho okolí. Jedná se o trestnou činnost. Mezi formy antisociálního jednání řadíme krádeže, loupeže, vandalství. Dále sexuální delikty, zabití, vraždy, vstupované násilí a agresivita. Mluvíme také o terorismu, organizovaném zločinu a trestné činnosti související se závislostmi. Ve školském zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy lze provést nápravu. Náprava mladistvého probíhá i ve vězeňských institucích. Výraznou roli zde sehrává návrat do původního prostředí, které na jedince může opět působit negativně a dochází k recidivě.¹⁰

Asociální chování autorka charakterizuje v následující kapitole.

⁹ PIPEKOVÁ, Jarmila, 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-65-6.

¹⁰ PIPEKOVÁ, Jarmila, 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-65-6.

3 ASOCIÁLNÍ PORUCHY CHOVÁNÍ

Asociálním chováním rozumíme chování, které zaznamenává velký rozpor s morálkou i společenskými zvyklostmi. Jedná se o záškoláctví, které občas vyúsťuje k dalším problémům jako je lhaní a krádeže. Mezi další projevy tohoto druhu chování patří útěky z domu, toulání se, závislost na psychoaktivních látkách a chování s ním spojené, gamblerství, působení v sektě, sebepoškozování nebo dokonce i sebevraždy. Řešení těchto problémů vyžaduje speciálně pedagogický přístup. Ve prospěch jedince je nutnost zapojení poradenského systému, zdravotnických institucí, různých terapeutických poraden a center. Dále aktivní zapojení speciálních výchovných zařízení jako jsou výchovné ústavy.¹¹

3.1 ZÁŠKOLÁCTVÍ

Záškoláctví je jev, kdy se žák úmyslně rozhodne neúčastnit se vyučování a zdržuje se mimo domov. Bez omluvitelného důvodu nebo bez vědomí rodičů. Je to porucha chování, která bývá často spojena s negativním postojem vůči škole (učení, pedagog, spolužáci). Mnohdy bývá projevem šikany nebo reakcí na neprospěch žáka. Záškoláctvím netrpí pouze jedinec, nýbrž také společnost. Důsledkem tohoto chování jsou špatné výsledky žáků, upuštění od vzdělávání a možnost přiblížit se tak kriminální činnosti a horšímu uplatnění v životě.¹²

Můžeme rozlišit 5 způsobů záškoláctví. **Pravé záškoláctví** pojednává o nepřítomnosti ve škole, avšak rodiče si myslí, že do školy chodí. **Záškoláctví s vědomím rodičů** pokazuje na rozhodnutí rodičů, aby dítě zůstalo doma. **Záškoláctví s klamáním rodičů** se projevuje přesvědčením rodiče, že je dítěti špatně, ale ve skutečnosti je zdravé. **Útěky ze školy** popisují proces, kdy dítě přijde do školy, nechá se zapsat a ze školy

¹¹ SLOMEK, Zdeněk, 2008. *Etopedie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-86723-84-6.

¹² ZKOLA. Záškoláctví. [online]. ©2013 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/zaskolactvi/Stranky/Zasokolactvi.aspx>.

odchází během vyučování či zůstává v prostorách školy. **Odmítání školy** je posledním způsobem, kdy představa školní docházky činí dítěti psychické potíže, má ze školy strach a rodiče ho nepřimějí do školy jít.¹³

3.2 ÚTĚKY Z DOMOVA

Útěk z domova není ojedinělý jev. Statistiky ukazují, že nejčastěji utíkají dívky ve věku 12-17 let. Je potřeba rozlišit, zda si dítě útěk strategicky plánuje či reaguje impulzivně. Hlavní příčinou jsou nejčastěji špatné rodinné vztahy, problémy ve škole, strach z trestů či týrání dítěte v rodinném prostředí.

V rámci Bezplatné linky bezpečí existuje linka Vzkaz domů. Slouží dětem, které utekly nebo byly vyhozeny z domu. Tuto službu mohou využít i rodiče a blízcí dítěte. Dále existuje Rodičovská linka, na které se mohou rodiče poradit s proškolenými operátory. Nejčastěji se jedná o výchovné problémy dítěte či starost o dítě. Tímto způsobem lze předejít útěku a následně vyřešit problémy v rodině.¹⁴

3.3 ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ NA PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTKÁCH

Obecně lze říci, že závislost na psychoaktivních látkách nevznikne po náhodném užití návykové látky. Vznik závislosti ovlivňuje mnoho rizikových faktorů. Jedná se i o osobní dispozice jedince. Závislost na návykových látkách tak vzniká postupně. U některých návykových látek je vývoj závislosti mnohem rychlejší než u jiných typů.¹⁵

Je náročné určit počet závislých lidí na psychoaktivních látkách v ČR. Naše společnost ve svých statistikách odděluje dvě skupiny. Nejprve lidi závislé na alkoholu. Druhou skupinu tvoří závislí na nealkoholových drogách. Počet závislých

¹³ ZKOLA. Záškoláctví. [online]. ©2013 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/zaskolactvi/Stranky/Zasokolactvi.aspx>.

¹⁴ KAFE.CZ. Děti a úteky z domova. Proč to dělají?. [online]. ©2008 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.kafe.cz/rodina-a-domov/deti-a-uteky-z-domova-proc-to-delaji-275.html>.

¹⁵ VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-4.

na alkoholu stále převyšuje počty drogově závislých. Alkoholismus je převážně problém mužské populace. Avšak počet žen alkoholiček mírně stoupá. Častěji se u žen vyskytuje sklon k užívání jiných návykových látek, hlavně léků.¹⁶

Mezi psychoaktivní látky řadíme alkohol, opiáty (heroin, kodein, metadon, morfium), stimulační drogy (pervitin, kokain, extáze), halucinogeny (LSD, Psilocybin), konopné drogy (marihuana, hašiš), těkavé látky (ředidla, rozpouštědla) a léky vyvolávající závislost (analgetika, hypnotika).¹⁷

3.4 GAMBLERSTVÍ

Podle Mezinárodní klasifikace chorob není řazeno mezi závislosti, ale patří mezi „návykové a impulzivní poruchy“. Gamblerství spočívá v opakovaných epizodách hraní, které převládají na úkor materiálních, sociálních, pracovních a rodinných hodnot jedince. V porovnávání rozdílů mezi drogovou závislostí a patologickým hráčstvím má se závislostí mnoho společných rysů.

Hazardní hra je formy hry, kdy si hráč může koupit možnost výhry. Výhrou může být majetek nebo peníze. Nejčastější druhy hazardních her jsou hrací automaty, kasina, sportovní sázky, hra v kostky a stírací losy.¹⁸

3.5 PŮSOBENÍ V SEKTĚ

Jedná se o společenství lidí, kteří jsou sdružováni za nějakým účelem. Zpravidla se vyskytuje účel náboženský, komerční a politický. Být součástí nějaké sekty je velkým problémem, protože takový člověk nemá kontakt s realitou a žije v izolovaném prostředí. Také není ochoten užívat svůj zdravý rozum. Člověka propadlého sektářskému myšlení

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-4.

¹⁷ KALINA, Kamil a kolektiv, 2003. *Drogy a drogové závislosti*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády. ISBN 80-86734-05-6.

¹⁸ NEŠPOR, Karel, 2011. *Návykové chování a závislost*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-908-8 str.176.

nelze přesvědčit pomocí racionálních argumentů o škodlivosti života v sektě. Členové těchto sdružení mohou být v ohrožení svého psychického nebo tělesného zdraví.¹⁹

3.6 SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

3.6.1 DEFINICE POJMU

Sebepoškozování označujeme jako komplexní autoagresivní chování, při kterém si jedinec způsobí bolest sám sobě bez zásahu jiných osob. Na rozdíl od sebevraždy nemá sebepoškozování fatální následky, smrt totiž není ve většině případů cílem. Sebepoškozování lze chápat jako maladaptivní odpověď na jinak nezvládnutelný akutní a chronický stres.²⁰

Pro sebepoškozující aktivity lze v literatuře objevit několik synonym. Ve starších publikacích je sebepoškozování přirovnáno k sebevražedným pokusům s cílem zemřít. Pozdější publikace toto vylučují. Sebepoškozující se lidé volí jakési kompromisní řešení. Ublížení sám sobě je projev autoagresivní aktivity, při které není hlavním motivem umřít, je to pouze součást psychopatologického obrazu. Pro sebepoškozující aktivity existují výrazy jako svévolné poranění, násilí vůči sobě samému, řezání se, sebetýrání, sebezohavení (automutilace), svévolné sebepoškozování. V anglickém jazyce lze přiřadit i jiné výrazy (např. self-harming behaviour). Toto chování může být úzce spjata také s náboženskými praktikami, s formou sociálního nebo politického protestu nebo vylepšení tělesného vzhledu.²¹

Závažná automutilace je nejextrémnější a nejméně častá forma sebepoškozování, při které dochází k velkému poškození tkáně. Můžeme sem zařadit kastraci nebo amputaci končetin. Tato forma obvykle vede k trvalému zmrzačení. Často bývá závažná automutilace spojována s psychotickými stavy nebo akutními intoxikacemi.

¹⁹ RIZIKOVÉ PROJEVY CHOVÁNÍ. Negativní působení sekt. [online]. ©2018 [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://rizikovechovani.webnode.cz/pro-zaky/negativni-pusobeni-sekt/>.

²⁰ PLATZNEROVÁ, Andrea, 2009. *Sebepoškozování: aktuální přehled diagnostiky, prevence a léčby*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-606-9.

²¹ PLATZNEROVÁ, Andrea, 2009. *Sebepoškozování: aktuální přehled diagnostiky, prevence a léčby*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-606-9.

Stereotypní automutilace představuje rytmické vzorce chování jako bušení hlavou (nejčastější forma), stlačování očních bulv nebo kousání prstů. Dochází k němu nejčastěji u mentálně znevýhodněných či u autistů. Také se s tímto chováním můžeme setkat u lidí s Tourettovým syndromem. **Povrchová nebo mírná automutilace** je sebepoškozující chování, jejímž výsledkem nebývá závažnější poškození tkání a málokdy je poškození fatální. Jde o nejčastější formu sebepoškozování. Příkladem této formy může být řezání (zápěstí, stehna, intimní partie), píchání jehlou či škrábání ostrým předmětem.²²

3.6.2 PŘÍČINY, SOUVISLOSTI A DŮVODY SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

V české literatuře bývá hlavní příčinou sebepoškozování uváděno týrání v dětství. Mezi další faktory lze zahrnout stres, který pramení ze složité situace (v domácím prostředí či v rodinných vztazích). Dále můžeme zahrnout také pocit, že člověk nemá žádnou kontrolu nad svým životem. J. Sutton vytvořila obsáhlý seznam příčin a souvislostí sebepoškozování, se kterými se během své praxe setkala.

Mezi příčiny patří dlouhodobé zneužívání v dětství, znovu obnovené vzpomínky na zneužívání, popření zneužívání, znásilnění, týrání a šikana. Ztráta významné osoby, rozvod rodičů, alkoholismus pečující osoby. Jedinec se cítí být nevyslyšen svým okolím a zadržuje své silné emoce (vztek, strach). Experimentování s vlastním tělem. Dlouhodobý silný stres, pocity viny, samoty, bezmoci v dospívání.²³

Nejčastější subjektivní důvody

Jedinec se dopouští vzteku a nenávisti sám na sobě, pokud není žádný jiný předmět na vybití zlosti k dispozici. V některých případech jedince uklidní myšlenka, že při řezání se odplaví krev a všechny zlé pocity. Bolest je důkaz, že je člověk naživu. Když se jedinec cítí uvnitř mrtvý nebo znečitlivělý, zvolí způsob přebití vnitřní bolesti a vzteku tou vnější.

²² PLATZNEROVÁ, Andrea, 2009. *Sebepoškozování: aktuální přehled diagnostiky, prevence a léčby*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-606-9.

²³ KRIEGELOVÁ, Marie, 2008. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2333-4.

Fyzická bolest je snesitelnější než psychická. Sebezraňování je jediné, co může mít člověk pod kontrolou, když celému zbytku života pouze bezmocně nahlíží.²⁴

3.6.3 NEJČASTĚJŠÍ MOŽNÉ ZPŮSOBY SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Mezi nejčastější sebepoškozující chování patří celá řada sebedestruktivního jednání. Jedná se nejen o záměrné narušování vlastního těla, ale též o automutilace. M. Kriegelová velice podrobně zpracovala a uvedla přehled forem sebepoškozování, které jsou praktikovány jednotlivci.

Nejčastější formy sebepoškozování:

- Řezání se ostrými předměty
- Vytrhávání si vlasů
- Drásání kůže
- Pálení se²⁵

Další možné způsoby sebepoškozujícího chování:

Zneužívání alkoholu, zneužívání léků a drog, nesprávné požívání léků, přejídání se, kousání se, okusování si prstů a nehtů, pálení kůže, vyřezávání a vyškrabávání do kůže, vpravování jehel pod kůži nebo do žil, probodávání kůže špendlíky, jehlami, kružítkem. Dále polykání cizích předmětů nebo toxických tekutin, zabraňování zacelování rány, strhávání si kůže a nehtů, vytrhávání si vlasů a řas, kouření, bouchání hlavou o stěnu, hladovění, sebe-otrávení (předávkování) a také tělo modifikující techniky (piercing, tetování).²⁶

Jedinci, kteří mají sklony k sebepoškozování, mívají také problém svěřit se svému okolí nebo někomu blízkému, bojí se otevírat svá trápení, trpí obavami, bezmocí

²⁴ KOUTEK, Jiří, KOCOURKOVÁ, Jana, 2003. *Sebevražedné chování: [současné poznatky o suicidalitě a její specifika u dětí a dospívajících]*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-732-9.

²⁵ KRIEGELOVÁ, Marie, 2008. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2333-4.

²⁶ KRIEGELOVÁ, Marie, 2008. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2333-4.

a neumějí si říci o pomoc. Každá takováto zátěž může být prožívána různě, pakliže se dítě či dospívající cítí být osamělý. Děti, které se sebepoškozují, zpravidla netrpí žádnou duševní nemocí. Mnohdy se potýkají pouze s úzkostí, depresí, závislostí apod. Sebepoškozování se také může stát závislostí a pak je těžké s ním skoncovat. Mnohdy se k tomu přidávají i suicidální myšlenky.²⁷

²⁷ KRIEGELOVÁ, Marie, 2008. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2333-4.

4 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Život a výchova dnešních dětí a mládeže probíhá v různých prostředích. Zprvu u rodičů a později, po založení rodiny, s partnery a dětmi. Dále ve škole, v přípravě na profesi a později ve světě práce, ve volném čase, v zájmových činnostech a společensky prospěšných aktivitách. Volnočasové aktivity uskutečňované v mnoha prostředích mají různý obsah a dosah, prolínají se v utváření osobnosti jedince, formují mladou generaci a celou společnost. Navzájem se tyto aktivity podporují.²⁸

4.1 VOLNÝ ČAS

Čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociální role a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život, se nazývá volný čas. Někdy se vymezuje jako doba, která zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností. Přesněji je volný čas charakterizovat jako činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí. Přináší mu příjemné zážitky a uspokojení.²⁹

Vývoj pojetí volného času lze ukázat na vymezení několika autorů posledního desetiletí, kteří vycházejí ze širokého základu, v zásadě shodného. Odlišují se od sebe pouze mírou konkretizace samotného pojmu. Považujeme za důležité zmínit dva odborníky, prvním je soudobý francouzský sociolog volného času Roger Sue, druhý německý pedagog volného času Horst W. Opaschowski. Autoři uvádějí funkce, které považují za základní pro trávení volného času.³⁰

Roger Sue jako hlavní funkce považuje stránku psychologickou, sociální, terapeutickou a ekonomickou. Mezi psychologickou funkcí řadíme uvolnění, zábavu a seberozvoj jedince. Funkce sociální zahrnuje socializaci v různých sociálních prostředích včetně rodiny. Sdružování vyjadřuje vztah ke skupině a obsahuje potvrzení

²⁸ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

²⁹ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

³⁰ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

vlastní osobnosti a sociálního uznání. Dosud opomíjená funkce terapeutická zahrnuje hledisko zdravotní, smyslový rozvoj, zdravý životní styl a prevenci. Zdůrazněním ekonomické funkce se doceňuje hospodářský význam volného času nejen pro jedince, ale i pro společnost. Vystává však otázka, kdy je činnost ve volném čase pouze žádoucí potřebou, a kdy se jejím přeceněním člověk odcizuje sám sobě.³¹

Horst W. Opachowski za základní funkce a komplexní možnosti volného času považuje rekreaci (zotavení a uvolnění), kompenzaci (odstranění zklamání a frustrací), výchovu a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení), meditaci (hledání smyslu života, duchovní výstavba), komunikaci (sociální kontakty, partnerství), účast na vývoji společnosti, integraci (stabilizaci života rodiny, vrůstání do společenských organismů) a enkulturaci jako kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, technických a dalších činností.³²

Mezi hlavní funkce volného času se dle českých dokumentů řadí **relaxace, regenerace, kompenzace, sociální prevence a výchova.**³³

4.2 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

Zejména od poloviny šedesátých let minulého století vzrůstalo povědomí, jak významnou oblastí života a výchovy dětí a mládeže se stává volný čas. V té době v Evropě vznikaly podmínky pro jeho rozšíření. Zkracovala se pracovní doba dospělých, postupně byl zaveden pracovní a školní pětidenní týden, rostl počet žáků na středních a vysokých školách. Nabýval tak zájem účasti při aktivitách volného času. Postupně byl volný čas doceňován v mezinárodním měřítku. Počátkem devadesátých let minulého století se koncepce výchova mimo vyučování a pedagogika volného času uplatňovaly

³¹ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

³² HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

³³ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

souběžně. Za souhrnný pojem v terminologii pokládáme výchovné zhodnocování volného času, které zahrnuje několik oblastí.³⁴

Výchova ve volném čase znázorňuje působení v časovém prostoru, který neslouží k realizaci základních biologických potřeb ani školních nebo pracovních povinností. Dobrovolnost účasti na volnočasové aktivitě umožňuje do výchovného procesu včleňovat samy děti a mladé lidi jako jeho aktivní činitele. Vytváří tak nové možnosti a specifické způsoby jejich formování.

Výchova prostřednictvím aktivit volného času směřuje k utváření individuálních rysů účastníka činnosti. Působí mezi druhými lidmi ve vrstevnické nebo zájmové skupině, podílem na veřejném životě, v dobrovolnictví apod. Cílem a východiskem aktivit je si osvojit nové znalosti, dovednosti a kompetence prostřednictvím rozvoje individuálního zájmu.

Výchova k volnému času zahrnuje reflexi samotného volného času. Cílevědomě odkrývá obsah činností a způsobů jeho využití. Lze ji pokládat za klíč pro otevírání nových možností aktivit a rozvoje člověka, celému úsilí dává potřebnou orientaci a dynamiku.³⁵

Posláním pedagogiky volného času je analyzování dosavadního vývoje právě uvedených oblastí, vnášení nových podnětů a iniciativy. Harmonizace jejich řešení, uschopnění dětí a mladých lidí, aby za pomoci dospělých (rodičů, vychovatelů, animátorů) a později i samostatně volili správné aktivity a zvládali je ve prospěch svůj, ve prospěch okolí, společnosti a přírody.³⁶

³⁴ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

³⁵ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

³⁶ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

4.3 INSTITUCE PRO VÝCHOVU MIMO VYUČOVÁNÍ A VE VOLNÉM ČASE

Nejprve se děti setkávají s volným časem i u druhých lidí. V rodině, do níž se rodí, ve škole, kterou povinně navštěvují. Již zde poznávají možnosti volného času a získávají tak první zkušenosti. Postupně vstupují i do dalších prostředí, kde se jim rovněž za podpory dospělých nabízejí možnosti alternativní volby. Do těchto aktivit mohou vnášet vlastní přání a ambice, samy se rozhodují o svém praktickém konání, které v závěru rozvíjí osobnost. Nacházejí zdroje nového poznání, vytvářejí sociální vztahy a převážně poznávají samy sebe. Rozvojem vlastní zájmů a sociálních kontaktů spoluvytváření svůj životní program.³⁷

4.3.1 RODINA

Rodina jako primární sociální skupina je pro většinu dětí a mladých lidí prvotním prostředím volnočasového života a výchovy. Vytváří hmotné podmínky a sociální ochranu. Začíná s výchovou a vzděláváním, rozvíjí mezilidské vztahy a klade základy hodnotové orientace. Dnešní tradiční podoba rodiny přináší svým příslušníkům v mnoha směrech příznivější podmínky než kdykoli dříve. Zároveň prochází významnými změnami, to zejména uvolňováním vztahů mezi jejími příslušníky. Některé dospívající děti mají dnes tendenci svoji rodinu opouštět dříve než později, jak bývalo běžné v minulosti.³⁸

4.3.2 ŠKOLNÍ DRUŽINY A ŠKOLNÍ KLUBY

Základní formu výchovy mimo vyučování, péči o děti zaměstnaných rodičů v průběhu školního roku a během prázdnin tvoří školní družiny a školní kluby. Školní družina je určena žákům prvního stupně základní školy, 1.-5. třídy, školní kluby fungují pro žáky druhého stupně základní školy. Tato zařízení mají předpoklady k pravidelnému a každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času žáka. Vychovatelé jsou

³⁷ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

³⁸ HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

se žáky v každodenním styku, působí na žáky bez ohledu na sociální postavení rodiny, mají možnost potkat se s rodiči, jsou kvalifikovaní členové pedagogické rady a spolupracují s vedením školy.³⁹

Za výhodu považujeme blízkost školy, což je prostředí, které je žákům důvěrně známé. Poskytuje možnosti k realizaci všech typů činností ve volném čase a přípravy na vyučování. Školní družiny konkrétně nabízí odpočinek a rekreaci, činnosti zájmové, sebeobslužné a veřejně prospěšné. **Odpočinková** forma může být pohybová i duševní, např. četba knihy, vyprávění, deskové hry apod. **Rekreační** činnosti ve většině případů zahrnují pohyb, nejčastěji ve formě sportu na čerstvém vzduchu. **Zájmové** aktivity pomáhají uspokojovat a rozvíjet potřeby a zájmy žáků. K upevňování návyků hygieny a péči o osobní majetek zprostředkují **sebeobslužné** činnosti. Dobrovolnost ve prospěch druhých, péče a zájem o životní prostředí připisujeme činnostem **veřejně prospěšným**.⁴⁰

Z pohledu organizovaných zájmových aktivit se jedná především o činnosti zájmové pravidelné, případně příležitostné. Příležitostné aktivity jsou akce přesahující rámec jednoho oddělení (karnevaly, besídky, soutěže, vystoupení), které mohou být určené i pro rodiče nebo širší veřejnost a které nejsou pořádány s pravidelnou frekvencí, případně jen jednou nebo několikrát do roka. Spontánní aktivity jsou např. neorganizované hry v ranní či koncové družině nebo volná činnost při pobytu venku.

Příprava na vyučování – dnes spočívá v umožnění přípravy žákům, kteří se jí nemohou věnovat doma. Většinou se jedná o procvičování učiva zábavnou formou her, pozorování a poznávání přírody při vycházkách, exkurze.⁴¹

³⁹ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

⁴⁰ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

⁴¹ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

4.3.3 STŘEDISKA PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE

Domy dětí a mládeže (dále DDM) a stanice pro zájmové činnosti jsou zřizovány jako střediska pro volný čas. Na základě zařazení těchto středisek do sítě škol a školských zařízení vyplývá nárok na státní příspěvek na činnost. Zřizovateli DDM mohou být školský úřad, soukromý subjekt, církev a obec. Jejich posláním je naplňovat širokou zájmovou působností rekreační, výchovnou a vzdělávací funkci. Dále plní funkci metodickou pro zájmové oblasti, např. skupiny společenskovední, esteticko-výchovné, tělovýchovné a sportovní, turistické, technické a přírodovědné.⁴²

4.3.4 ŠKOLSKÁ VÝCHOVNÁ A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ

Domovy mládeže zabezpečují žákům středních a vyšších odborných škol. Internáty jsou zařízení, které zabezpečují péči pro děti a žáky se zdravotním postižením. Dále k těmto institucím můžeme zařadit školy v přírodě.⁴³

4.3.5 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ A JAZYKOVÉ ŠKOLY

Základní umělecké školy poskytují základy vzdělání ve výtvarném, tanečním, hudebním, literárním a dramatickém oboru. Přípravují žáky na studium na školách uměleckého nebo pedagogického zaměření, taktéž na studium na konzervatořích. Avšak nejsou nutným předpokladem pro přijetí.⁴⁴

Základní umělecká škola organizuje přípravné studium, základní studium prvního a druhého stupně, studium s vyšším počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé

⁴² HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

⁴³ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

⁴⁴ NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, Základní umělecké školy. [online]. ©2018 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/zus>.

a seniory. Studium daného stupně je zakončeno závěrečnou zkouškou v podobě absolventského vystoupení či vystavení výtvarných prací ze závěrečného ročníku.⁴⁵

4.3.6 NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE (NNO)

Nestátní neziskové organizace pracují s dětmi a mládeží. Utváří nabídky pro aktivní využití volného času. Hovoříme o organizacích dětí a mládeže a občanských spolcích. Junák – český skaut, z.s., Pionýr, Duha, Sokol, Česká tábornická unie, hnutí Brontosaurus, zájmová sdružení hasičů a rybářů mají působnost po celém území naší republiky. Další mají pouze místní působnost (jedná se o různá sdružení při školách či obcích). Dalším typem jsou obecně prospěšné společnosti a školské právnické osoby (salesiánská střediska mládeže). NNO obohacují výchovně-vzdělávací činnosti školských zařízení a rodin, umožňují dětem rozvíjení jejich schopností a dovedností. Spolupracují se školami a dalšími subjekty (obec).⁴⁶

4.3.7 NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ (NZDM)

Nízkoprahovost se vyznačuje maximální přístupností a odstranění bariér (sociálních, psychických či jiných). Umožňuje volný vstup, pobyt v zařízení dle potřeb a trávení volného času, aniž by využívali aktivit, které zařízení nabízí. Jsou určena především dětem a mládeži, kteří se nacházejí v obtížné životní situaci. Mohou být ohroženi sociálně patologickými jevy nebo mají vyhraněný životní styl, který je neakceptovaný ve společnosti. Zařízení nabízí základní vybavení k trávení volného času. Příkladem jsou společenské hry, knihy, výtvarné potřeby pro realizaci vlastních aktivit. Dále NZDM nabízí odbornou pomoc. Podněcují klienty k trávení volného času aktivně. Zároveň zajišťují sociální služby a v rámci nich poskytují pomoc při řešení problémů. Pořádají aktivity a činnosti, které jsou zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů.⁴⁷

⁴⁵ NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, Základní umělecké školy. [online].©2018 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/zus>.

⁴⁶ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

⁴⁷ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

4.3.8 CÍRKVE A NÁBOŽENSKÁ SDRUŽENÍ

Círky a náboženská sdružení spojují zájmovou činnost s nábožensky motivovaným výchovným působením. Organizují aktivity pro děti a společné akce s rodiči. Některá sdružení také organizují činnosti pro rizikové skupiny dětí (např. romské děti). V České republice zřizují salesiáni nízkoprahová střediska volného času. K organizaci jsou přidružené i spolky, zejména Salesiánské hnutí mládeže a YMCA.⁴⁸

⁴⁸ HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

5.1 METODA ROZHOVORU

Metoda moderovaného rozhovoru (interview) patří mezi současně nejvýhodnější metody pro získání kvalitativních dat. Během rozhovoru nejde pouze o získání potřebných sociálních dovedností, zároveň jde i o kultivaci schopností pozorovat. Vzájemné provázání těchto dvou metod přiblíží tazatele k vytěžení maxima. Interview z terminologického hlediska označuje rozhovor, který je moderovaný a prováděný s určitým cílem za účelem výzkumné studie. Zároveň je tato metoda prováděna s jednou, maximálně třemi osobami.⁴⁹

5.1.1 POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

Nejrozšířenější podobou metody rozhovoru je polostrukturované interview. Vyžaduje náročnější technickou přípravu, jejíž náplní je vytvoření okruhu otázek, na které se budeme účastníků ptát. Strategie se mnohdy v průběhu interview změní, dále upraví pro maximální výtěžnost rozhovoru. V průběhu polostrukturovaného rozhovoru častokrát necháváme respondenty vysvětlit či upřesnit, jak danou věc myslí. Tím si ověříme, že jsme odpověď správně pochopili a interpretovali. Je důležité si ověřit, že zpracováváme téma do hloubky vzhledem k cílům a definovaným výzkumným otázkám.⁵⁰

Obvykle je během rozhovoru kladen důraz na vnější prostředí, ve kterém rozhovor uskutečníme. Častokrát jsou to veřejná prostranství, např. kavárny a parky, mnohdy

⁴⁹ MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1 vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

⁵⁰ MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1 vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

standardizované prostředí, nejčastěji kanceláře či psychologické ordinaci. Také je možné tuto metodu využít v klidnějších koutech restaurací, barů či prostředí domova.⁵¹

V závislosti na délce rozhovoru využíváme nejrůznější pomůcky. Záznamový arch slouží pro zaznamenání socioekonomických údajů o účastníkovi. Pro vyplnění záznamu je přesně daná struktura. Dále používáme různé formy osnov interview, které jsou pracovní verzí „taháku“, který pomáhá tazateli dodržet osnovu, co vše má probrat, kolik toho stihl a kolik mu zbývá k ukončení.

Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je možnost pokládat doplňující otázky i u odpovědí, které jsou přesně strukturované k otázkám. Tímto způsobem můžeme dosáhnout vyšší přesnosti a výtěžnosti. Nevýhodou může být fakt, že kvůli doplňujícím otázkám se zdají data nerelevantní k cílům výzkumu a výzkumným otázkám.⁵²

5.2 CHARAKTERISTIKA SOUBORU RESPONDENTŮ

Pro zpracování autorka požádala ženy ve věkovém rozmezí 18. – 25. let k popisu aktu sebepoškozování v jejich dětství. Výzkumu se účastnilo 5 žen. Všechny respondentky jsou z Příbramska a během svého dětství a dospívání navštěvovaly volnočasové aktivity v Příbrami a okolí. Z důvodu ochrany osobních údajů byly u osobních dat provedené změny.

5.3 CÍL VÝZKUMU

Cílem výzkumu je poukázat na významnou funkci volnočasových aktivit v rámci prevence sebepoškozování u dětí a mládeže. Zdali prostřednictvím těchto činností lze preventivně působit na jedince, kteří mohou mít potřebu si sami sobě ubližovat.

⁵¹ MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1 vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

⁵² MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1 vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

Na základě rozhovorů s dívkami, které se ve svém dětství a dospívání setkaly se sebepoškozováním, autorka popíše situaci ve shrnutí.

6 ROZHOVORY

6.1 ROZHOVOR Č.1

Osobní údaje: Klára, 19. let

1) Vzpomínáš si na tu dobu, kdy jsi se začala sebepoškozovat?

„Bylo mi 13. Chodila jsem na základku do jedné vesnice. Mamka s taťkou se v té době rozváděli. A bráchu to nijak nezajímalo, ten měl v hlavě jenom holky, je starší než já. Vlastně jsem doma byla nejčastěji jen já a máma, táta chodil dost pozdě domů z práce.“

2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se sebepoškozovala?

„Rodiče na sebe hodně křičeli. Já jsem se to snažila dost přehlížet, někdy jsem to ale nevydržela a vběhla jsem mezi ně. V podstatě se to pak otočilo proti mně, že se táta naštvál a mamka začala brečet. Cítila jsem se bezmocně, že se hádají snad kvůli mně? Jo, to jsem si říkala. A tak nějak, jsem moc v noci nemohla spát. Pak jsem se na sebe nemohla ani podívat.“

3) Jaký jsi zvolila způsob?

„Nejdřív jsem si špendlíkem chtěla dělat díry do ruky. A pak jsem si vzala nůžky, tak, tou ostrou stranou.“

4) Jak dlouho to trvalo?

„Asi 5 měsíců, možná půl roku, přesně už nevím. Pak jsem na nějakou dobu přestala. A pak jsem to udělala znova. A znova. Až z toho byl rok. Nebylo to každý den, ale dohromady asi tak nějak.“

5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?

„Já jsem nechtěla, aby to někdo věděl. Ale dlouhé rukávy nemůžete nosit úplně pořád, že jo. Přišla za mnou kamarádka ze skauta, proč mám ty čáry na ruce. Tak jsem jí řekla, že jsem si to v noci akorát rozškrabala, nějaká vyrážka. Ale pak přišla asi po měsíci znova,

že to řekla svojí mamce, a že si nemyslí, že to je jen škrabání. A tak jsem jí řekla, že je to doma špatný, což věděla, ale nevěděla, že až tak moc. A že bych to měla někomu říct. A já nechtěla. Proč taky.“

6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?

„Jo, chodila jsem právě do skauta v Příbrami. Už několik let, od dětství. A chodila jsem tam každý pátek, to bylo skvělé.“

7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?

„No, měla jsem tam tu dobrou kamarádku. Nebo všichni mi byli blízcí. Ale ona byla moje nejlepší kamarádka. Ona měla hrozně super vztahy s vedoucími, měli nás rádi. Ve skautu jsem se cítila moc fajn. Chtěla jsem tam trávit veškerý čas.“

8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?

„Postupem času si těch jizev všimlo víc lidí, právě ze skauta. I vedoucí. Možná si to řekli mezi sebou, já nevím. Ale chtěli mi pomoc. Pamatuju si, že si tenkrát pozvali rodiče, možná jen mamku nevím. A mluvili s ní o tom.“

9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?

„Mamka si to dávala za vinu. S tátou už v kontaktu nebyla, pokud to nebylo nutné. Požádala tenkrát o pomoc moji učitelku ve škole. S ní jsem měla dobrý vztah, byla na mě hodná. Poté jsme zašli párkrát na takové sezení s paní psycholožkou, která se mě vyptávala na situaci doma a já jsem jí o tom vyprávěla. O samotě. A takhle jsem tam chodila pár týdnů.“

10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

„Jsem ráda, že jsou naši od sebe. Tátu vídám jen občas, ale je to v pohodě. S mamkou je to fajn, je taková starostlivá. Zapojila se i do skauta a jezdí nám vařit na tábory. Což je skvělé, když jsem teď vedoucí, tak nám s hodně věcmi pomůže. Ve skautu je to fakt dobrý. Ta moje nejlepší kamarádka je tam se mnou a máme mezi sebou skvělé

vztahy. Už mi není smutno, jako předtím. Jasně, že jsem to tenkrát mohla vyřešit jinak, ale prostě to nešlo.“

6.2 ROZHOVOR Č.2

Osobní údaje: Kateřina, 21.let

1) Vzpomínáš si na tu dobu, kdy jsi se začala sebepoškozovat?

„Nejdříve to začalo v 7. třídě.“

2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se sebepoškozovala?

„Bála jsem se svojí spolužačky. Každé ráno jsem měla takový strach, že jsem se zamknula na záchodě a strkala si prst do krku. Nebylo to tak, že by byla nějak děsivá, ale měla ve třídě velkou moc. Všichni se s ní chtěli kamarádit, já taky, to je jasné. Ale ona mě neměla ráda a dávala to všem na vědomí.“

3) Jaký jsi zvolila způsob?

„No, jak jsem říkala. Zamykala jsem se ráno před školou na záchodě. Chtěla jsem to ze sebe jen nějak dostat, tak jsem zvracela. Prvních pár pokusů to šlo. Potom už ale ne a byla jsem ještě víc rozklepaná. Zkoušela jsem pít vodu se solí, to zabralo tak dvakrát. Tak jsem se bouchala do břicha, abych vyvolala nějakou bolest a možná i pak to zvracení.“

4) Jak dlouho to trvalo?

„To si vůbec nepamatuju, možná tak půl roku? Tak nějak.“

5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?

„Jednou mě na záchodě přistihla spolužačka. Tak jsem jí řekla, že je mi jen špatně. A ten den jsem to řekla doma mamce, protože jsem se bála, že by to mohla rozkřiknout po třídě a bylo by to snad ještě horší.“

6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?

„Chodila jsem od druhé třídy na housle do zušky do Příbrami. Měla jsem skvělou učitelku, tak mě po 5. třídě přesunula do orchestru. Chodila jsem na zkoušku každý týden, našla jsem si tam spoustu kamarádů. Někteří chodili i na naši školu, ale byli o rok mladší než já. A potom jsem přibrala ještě hraní na violu, proto jsme chodili na společnou hudební nauku. Ta byla vážně skvělá, protože jsme se neučili jen noty, ale taky hráli na různé další rytmické nástroje.“

7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?

„Bylo to jediné místo, kam jsem se těšila. Nebyl tam nikdo ovlivněný mojí spolužačkou ze základky. Měli mě rádi. Byla tam vždycky sranda. I paní učitelka na nauku byla zábavná.“

8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?

„Vzhledem k tomu, že jsem tam chodila fakt ráda, tak pozitivní.“

9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?

„Tím, že jsem to řekla mamce, se věci daly do pohybu. Mamka si domluvila jeden den schůzku s mojí třídní učitelkou, kde jí vyličila, co se se mnou děje. Já jsem rozhodně nechtěla, aby se to ta spolužačka dozvěděla. Čekala jsem peklo. Paní učitelka počkala na třídní schůzky, kde anonymně řekla, že se ve třídě děje tento problém. Mamka tam potom zůstala déle a paní učitelka oslovila spolužačky maminku, aby si promluvily. Pamatuju si, že jsem po víkendu přišla do školy a spolužačka se mi omluvila. Přišla za mnou, měla slzy v očích a říkala, jak jí to mrzí. Viděla jsem u všech ostatních, že je to taky mrzí. Myslím si, že situace se vyřešila nejvíc v tu chvíli, kdy na konci 7. třídy spolužačka přešla na 6.letý gympl.“

10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

„Rozhodně to vnímám pozitivně. Nejen to, že umím skvěle hrát na housle a violu, a to mi otevřelo další cestu. Momentálně hraju v městské filharmonii. Tím, jak jsem

se více zaměřila na hudebku. Rozhodně jsem na sebe pyšná, že jsem to doma mamce řekla, kdoví, jak by to ještě dopadlo. Hlavně to všechno mohl být jen můj pocit. Což se prokázalo, že nebyl. Když jsem se po letech s tou spolužačkou potkala na plese, normálně jsem se jí zeptala. Jsem ráda, že je to za mnou.“

6.3 ROZHOVOR Č.3

Osobní údaje: Tereza, 23.let

1) Vzpomínáš jsi na tu dobu, kdy jsi se začala sebezpoškozovat?

„Chodila jsem do 7. třídy. S holkami jsme jednou šly na záchod a pokrevně se spojily. Byla to spíš taková hloupost, nůžkami jsme si udělaly malinkatou ránu a vzájemně se dotkly. Samotné jsme se tomu potom zasmály. Pak během roku byly situace, kdy přišla do třídy spolužačka a měla obvázanou ruku. A nechtělo to nikomu ukázat, ale zároveň chtěla, zkrátka zapůsobit. A to na kluky fakt fungovalo. Mě to nijak nezajímalo, spíš jsem měla jako obavu a vlastně jsem tomu nerozuměla.“

„V té době jsem cítila takový zvláštní pocit ke své skautské vedoucí. Nebyla pro mě jen vedoucí, měla jsem jí ráda. Hodně. Pozorovala jsem, jak hraje na kytaru, jak píše básničky. Ona mě viděla jako malou holku, skautku že jo. Pohltilo mě to. Mamce jsem to doma řekla, že ji mám ráda, že ji mám ráda jinak, jak mají holky rády naše kluky ve třídě. A mamka mi tenkrát řekla, že je určitě skvělá vedoucí, ale nějak nic víc.“

„Rodiče si mě moc nevšíмали. Nebo jako, měli vlastní problémy. Mezi mámou a tátou byl velký věkový rozdíl, a to hrálo významnou roli. Nemluvili spolu, mamka byla věčně ticho a našťvaná, taťka venku nebo sám u televize. A když jsem chtěla něco říct, musela jsem nejdřív za jedním, potom za druhým. A když jsem nešťastnou náhodou vstoupila do jejich konverzace, bylo zle, najednou jsem měla pocit, že se hádají kvůli mně. Mamka pak jednu dobu byla i u mě v pokoji. Prostě si tam vzala věci, spala tam, neměla jsem žádné soukromí. Hodně často jsem seděla na zemi na záchodě a něco dělala.“

2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se poškozovala?

„Myslím, že mě k tomu dohnaly okolnosti. Doma to nebylo dobré. Rodiče spolu nemluvili a mamka spala u mě v pokoji. Kvůli všemu jsme se dohadovaly. A mě to hrozně trápilo. A navíc jsem zjistila, že nejsem jako ostatní holky. Že neřeším kluky, že se mi asi líbí holky. A já nechtěla, aby se mi líbily holky. Už tak jsem byla svým způsobem odlišná, cítila jsem se tak. Hlavně to nikdo nesměl vědět. A jednou jsem to udělala, asi jak jsem to viděla u těch holek.“

3) Jaký jsi zvolila způsob?

„Koupila jsem si v obchodě žiletky. Jedno odpoledne. Ani už si nepamatuju, proč jsem si je koupila. Ale vím, že jsem je tak zahodila do tašky a jela domů. Večer to bylo doma k nevydržení, navíc jsem ten den dostala 5, že jsem si nepřipravila úkol. To nešlo, když mamka prostě šla naštvaná spát dřív. A tak jsem se večer zamknula na záchodě a řízla jsem se žiletkou. Žiletka byla nejčastější způsob. Nejen na rukou, ale i na břiše.“

„A jednou jsem se i párkrát popálila cigaretou u zápěstí.“

4) Jak dlouho to trvalo?

„Dohromady to trvalo od konce 7. třídy do prváku na gymplu. Nebylo to každý den, to rozhodně ne. Nejvíce to asi bylo v 8. třídě a na začátku prváku. Naposledy jsem se k tomu přiblížila na vejšce, to jsem se popálila cigaretou.“

5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?

„Všechno jsem skrývala skvěle. Až jednou přišla moje kamarádka ze skauta, že nejsem v pohodě. Že má o mě strach. Tak jsem jí říkala, že se o to nemusí starat, že je mi fajn, jen toho mám hodně. A pak k nám přijela ta moje vedoucí ze skauta. Jak jsem říkala, že jsem do ní zamilovaná. Ta kámoška jí to zkrátka řekla. A musela jsem to říct mámě. To jsem jí přesvědčila, že to fakt ne, že to bude ještě těžší.“

„Tak jsme byly domluvené, že kdykoliv bych chtěla něco udělat, mám jí zavolat. Což asi je jasný, že moc nefunguje.“ A nějak tímhle rozhovorem jsem se toho chtěla zbavit, bála jsem se, že se o tom lidi dozví, a to jsem nechtěla.“

„Tak jsem to řekla kamarádkám až později. Až už to bylo lepší.“

6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?

„No, chodila jsem do skauta do Příbrami. Už od mala. A bylo to skvělé, měla jsem tam své lidi, kamarády, co na tom byli jako já, jakože je to bavilo, zpívali a tak. Ještě jsem právě chodila do takové kapely, kde byly holky ze skauta a hrály jsme na táborech a v kostele. Ten skaut byl totiž s podporou křesťanské výchovy.“

7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?

„Ač mi přinesla jeden důvod, proč jsem to možná dělala nebo ne důvod, to bych řekla špatně, zkrátka jsem si díky té vedoucí uvědomila, že se mi líbí holky, měla jsem tam neskutečnou podporu. To jsem poznala na táboře po deváté třídě. Nějak jsem tam tu situaci nezvládla a. No. Takže jsem šla tenkrát na nějakou radu velkých vedoucích a veřejně se přiznala, že mám takový problém. A že to není úplně oukej, když vedu děti. A bála jsem se, že budu muset odejít. Naopak, všichni mě podrželi a řekli, že to zvládnou. Že se akorát musím dát dohromady, nebýt teď moc ve velké skupině a půjde to dobře. Ale že rozhodně musím vyhledat pomoc a říct to doma. Ach jo, já vůbec nechápu, jak jsem to mohla, tak dlouho tajit před rodiči.“

8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?

„Rozhodla jsem se vyhledat pomoc. Ono víš, když vedeš děti ve skautském oddíle, vzhlíží k tobě. Máš nad nimi zodpovědnost a učíš je, jak si pomáhat a jak řešit situace. Já v té době nevěřila nikomu, vlastně ani sobě. A potřebovala jsem si skaut udržet, protože mi to prospívalo a bavilo mě to. Chtěla jsem zůstat. Nepopírám, že to nebylo kvůli té skautské vedoucí, spíše kvůli tomu, co jsem k ní cítila, ale měla jsem tam i nejlepší kamarádky na světě, který jsem nedokázala kvůli své blbosti opustit.“

9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?

„Zkusila jsem si promluvit s jednou vedoucí, která mi tu pomoc nabídla. Ale nemohla jsem ze sebe vydat nic, aniž by to neobsahovalo nějaké metafory nebo hádanky, tak moc jsem nechtěla, aby to někdo věděl, ale zas chtěla. Zamotaný kruh. No, tak jsme zavolali na linku bezpečí s tou mou skautskou vedoucí, jak jsem do ní byla zamilovaná. A tam mě objednali na takové sezení, na které jsem asi za měsíc šla. Hrozně jsem se bála, ale šla jsem tam. Doma jsem řekla, že jedu do Prahy s kamarády na film do kina. Byla jsem tam asi třičtvrtě hodině na tom sezení. Po tomhle sezení jsem to ale už musela říct doma. S tím mi skautská vedoucí pomohla. Já se omlouvám, ale nechci zmiňovat její jméno. No, a to bylo strašný. Mamka na mě byla našťvaná nebo ne našťvaná, ale mrzelo jí to. Nemohla se na mě jednu chvíli ani podívat. A pak mě sledovala pořád. Ale to jsem tušila, že to nastane, z logiky věci. Pak mě přesunuli k paní psycholožce do mého města a tam jsem chodila asi 3 měsíce. Ale bylo to divný, nevyhovovalo mi to, tak jsem prostě pak přestala chodit. Že to zvládnou sama.“

10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

„Ty jo, je mi skoro 24. A bojím se pořád, že to někde ve mně je. Protože je. Ale jsem od té doby jiná, prošla jsem si vším možným, posunulo mě to dál. Jako rozhodně nechápu, jak jsem se tenkrát s holkami mohla spojit na těch záchodech, to je fakt k smíchu. Ale holt, stalo se tak. Když se nám před 3 lety stala rodinná tragédie, myslela jsem, že se mě to zmocní, ale nezmocnilo. A pak přišla holka, která mě rozervalo na kusy, tak jsem se opilá popálila cigaretou, schválně. A odešla domů. A od té doby na to myšlenky nemám. Přijdu si v pohodě. Víím, že mi paní psycholožka vůbec nepomohla, protože mě vracela do minulosti, a to mě bolelo, to jsem nechtěla. A takhle je mi dobře. Ve skautu funguju a baví mě to moc, naplňuje mě to, dostala jsem až do fáze, kdy jsem mluvila s holkami, které prožily něco podobného, a tak se podporujeme.“

6.4 ROZHOVOR Č.4

Osobní údaje: Alžběta, 22 let

1) Vzpomínáš si na tu dobu, kdy jsi se začala sebepoškozovat?

„To bylo v prváku na gymplu, bylo mi 15. V té době jsem měla přítele asi měsíc, tak nějak. „

2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se sebepoškozovala?

„Hmm. Mamka s tátou se nějak nepohodli o letních prázdninách. Upřímně, už nevím, kvůli čemu to bylo. Táta začal trávit hodně času v hospodě, přišel vždycky pozdě v noci. Mám slabé spaní, tak jsem ho slyšela, ale co víc, byl celkem hlasitý. Mamka se snažila to přetrpět, určitě potají brečela v koupelně, ale mezi námi se chovala obstojně. Jednou u nás spal můj kluk a táta tenkrát přišel pozdě a spletl si jeho ložnici s mým pokojem. Šel si normálně lehnout do mé postele a jak jsem byla rozespálá, nijak jsem nevnímala, že není můj přítel. V té chvíli byl na záchodě. No a táta se mě začal dotýkat a dávat mi pusy na krk. A nějak v tu chvíli přišel do pokoje můj kluk a viděl to. Vzal si věci a křičel, jaká jsem děvka a odjel. Táta byl taky našťvaný, ale bez nějakých dalších poznámek šel spát. Já jsem tu noc jen brečela, ani jsem ráno nešla do školy, jsem si něco vymyslela.“

„A když jsem do školy přišla další den, dozvěděla jsem, že můj kluk, už to asi nebyl můj kluk, všem řekl, že mám něco se svým tátou. Takže si dokážeš představit, jak to bylo naprd. Všichni na mě koukali, ukazovali. Nevěděla jsem, co mám dělat. O polední přestávce jsem odjela domů. Říkala jsem si, že byl táta jenom opilej, ani si to nebude pamatovat. Přijela jsem domů, táta byl doma a vedl se mnou takové divné řeči. Až bych řekla trochu trapné. Řekl mi, že mi to sluší a tak. No a dokážeš si představit, co se dělo následující třeba tři měsíce. Nemohla jsem nikomu nic říct, jak na mě šahal, jak mi snažil dávat pusy, jak si ke mně lehal přes usnutí, že mě jakoby jde popřát dobrou noc, aby to mámě nebylo divný, a přitom jsem musela držet pusy svou rukou a nevydat ani hlásku.“

„A tak mě to ubíjelo, že jsem přestala jíst, abych se mu zošklivila, jsem si myslela. Taky jsem začala hodně kouřit, aby to ze mě táhlo.“

3) Jaký jsi zvolila způsob?

„Jak jsem říkala, omezila jsem jídlo jen na domov, že aby mě máma viděla, jak jim, ale málo, že jsem jakoby přejedená ze školy. Kouřila jsem, doma jsem tvrdila, že kluci kouří.“

4) Jak dlouho to trvalo?

„Podle mě tak tři měsíce. Jo, to určitě ty jo. Ne-li víc.“

5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?

„Řekla jsem to bráchovi, což byla asi největší chyba. Ale já s ním měla a mám dobřej vztah, fakt krásnej. Chyba to byla v tom, že tátovi chtěl ublížit za to všechno, ale oba jsme věděli, že by to snad bylo ještě horší. Hlavně kvůli mámě.“

6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?

„Hodně jsem malovala. Hrozně moc mě to bavilo. Chodila jsem na zušku v Březnici na výtvarku, i na gymplu jsem si zvolila estetickou výchovu výtvarnou. Na umělku jsem chodila jednou týdně, někdy dvakrát, když jsem to stíhala ze školy. Ta učitelka byla skvělá, dělala i výstavy, takže to byl pro mě takový vzor? Jo, tak nějak.“

7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?

„Pravděpodobně si něčeho všimla ta moje učitelka. Ono to totiž funguje tak, že když vám nechá volnou ruku, malujete vlastní pocity, zkrátka všechno ze sebe vydáte na plátno. Já jsem si to uvědomovala, že maluju tak nějak naštvaně, že tam házím štětcem, jak chci, barvy, jak chci. Po pár týdnech takového malování si mě učitelka zavolala, zda je vše v pořádku, že z těch náčrtů a obraz nemá dobrý pocit. Mlžila jsem. Zavolala si moji mámu, kterou si i pozvala těsně před mojí hodinou. Ukázala jí všechny ty obrázky. Když jsem pak přišla, byla jsem zahnaná do kouta. Ven to jít zkrátka muselo.“

8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?

„Když jsem to teda musela mamce a té učitelce říct, trošku se mi ulevilo, zároveň jsem věděla, že bude zle. Tohle táta všem spočítá. Hlavně mně, že jsem nedržela hubu. Ale moje učitelka nás podpořila, že klidně vezme svého manžela a pojedou k nám domů to nějak vyřešit nebo někoho zavolat. Ona byla skvělá. Taky mi pomohlo to malování, si myslím, že jsem mohla kdykoliv přijít po tomhle rozhovoru, kdyby mi bylo těžko.“

9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?

„Zkrátka se mamka rozhodla, že s takovým člověkem, už být nemůže ani žít. Což znamenalo jediné, podat žádost o rozvod. Avšak bylo jasné, že to tátu rozčílí a hodně. A taky to tak bylo. Volala jsem na linku bezpečí, kde jsem vysvětlila, jaká je situace. Potom se s námi spojila paní právnička, která nám strašně pomohla. Musela jsem i nějakou dobu chodit na taková sezení s paní psychologkou, protože jsem pořád nemohla jít a měla jsem pocit, že tahle stresová situace nemá konce. Odstěhovali jsme se od táty k babičce, která má velký barák, což byla naše záchrana. To mi hrozně pomohlo. Co se týče školy, moc jsem tam nechodila, co si budeme, tak jsem přešla na individuálku. “A na konci roku jsem změnila školu, cítila jsem, že je to potřeba a byla jsem nejvíc spokojená.“

10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

„Já jsem tak ráda, že je to za mnou. Jako pořád mám v nějakých stresových situacích tendenci nejít, ale ty jo. Nějak mě vždycky napadne, jak by to jako mohlo skončit. Což je divný, ale vlastně fajn. Jojo. No a jsem ráda, že se to tenkrát neutajilo, protože si nedokážu představit v té situaci žít o něco déle. To bych to asi ukončila, já nevím, kdo by to taky zvládl, že jo. Tátu jsem neviděla už hrozně dlouho, ani mi nechybí. Mamka je spokojená, má nového přítele, který je skvělý, hodně si rozumíme. A brácha je z toho taky rád, za mě rád. A pořád chodím malovat, to mě dělá šťastnou asi nejvíce.“

6.5 ROZHOVOR Č.5

Osobní údaje: Magdaléna, 24. let

1) Vzpomínáš si na tu dobu, kdy jsi se začala sebepoškozovat?

„To bylo ještě na základce, bylo mi 14. Začala jsem hrát fotbal v příbramském klubu pár měsíců před tím. Brácha ho hrál už od školky, vždycky jsem ho chtěla trumfnout. Ale ve skutečnosti mě to dost bavilo. Tak jsem se s tátou domluvila na jednom tréninku a už jsem zůstala.“

2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se sebepoškozovala?

„Na trénink jsem chodila dvakrát týdně, někdy i třikrát. A měly jsme s holkami společné sprchy. A já tak nějak občas upnula pohled na některou z nich, ne cíleně, že bych zírala, ježiš, to ne. Ale tak, podívala jsem se no. A stávalo se mi to občas tak, že jsem si to i uvědomila, že zírám. Tak jsem se snažila to nedělat. Ale jedna spoluhráčka, nemohla jsem na ní přestat myslet. Byl to takový jiný pocit.“

„Po pár týdnech jsme měli s holkami narozeninovou párty, té nejstarší z nás. A trochu jsem se tam opila, abych byla víc silná a mohla za ní dojít. Což se povedlo, šla jsem ten večer za ní ji říct, že je fakt krásná a že bychom po tréninku mohly někdy zajít vedle do kavárny nebo se jít projít a pokecat. To jsem byla fakt blbá, hned v tu chvíli mi došlo, že je to hrozná chyba. A co jsem měla čekat. Že se mnou půjde? Hrozně se mi začala smát, jestli jsem se nezbláznila. Proč by se mnou někam šla. Ať si nechám zajít chuť.“

„Asi si dokážeš představit, jak jsem cítila. Při každém tréninku jsem se cítila poníženě. Líbily se mi holky a chodila jsem do holčičího týmu na fotbal, kde jsem do jedné byla nejspíš fakt zamilovaná. Hrozně mě to bolelo, že jsem s tím nemohla nic udělat.“

3) Jaký jsi zvolila způsob?

„Začala jsem brát prášky, co jsme měly doma. Po více, abych byla prostě mimo a nezajímala mě. Někdy mi z toho bylo, tak jsem se sem tam vyzvracela a bylo to ok. Máma jeden čas brala prášky na bolest hlavy, na migrénu a taky na uklidnění. Tak ji tam nějaké zbyly, tak jsem si myslela, že si je prostě vezmu. A vzala.“

4) Jak dlouho to trvalo?

„Jak dlouho jsem ty prášky brala? Ty jo, netuším. Třeba dva nebo tři měsíce. Ne každý den, no vlastně, jo, každý den. Aspoň jeden. Nejhorší bylo, když už to na mě jako přestalo působit, třeba ty dva, tak jsem zvětšila dávku. A ještě jsem do toho moc nejedla, aby to fungovalo rychleji.“

5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?

„Nikommu. Měla jsem kamarádky v týmu, které by pak třeba nebyly už moje kamarádky. To jsem nechtěla. A ve škole jsem se nijak moc neprojevovala, bavila jsem se tak trochu s každým. Jednu dobu jsem to chtěla říct tátovi. Ve všem mě podporoval, cítila jsem, že kdybych mu to řekla, mohlo by se mi ulevit. Ale neudělala jsem to.“

6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?

„Mojí jedinou aktivitou byl ten fotbal, ve kterém se to celé dělo. Hodně dlouho jsem z toho obviňovala sebe, že si za to můžu sama, proč na ten fotbal chodím že jo.“

7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?

„Vzhledem k tomu, že jsem tu holku poznala na fotbale, tak úplně ne. Ale já jsem tomu nedala šanci vůbec. Ani trenérovi jsem nic nenaznačila, protože jsem byla srab. I když mu to jednou už došlo, že se mnou není něco v pohodě, když jsem před tréninkem omdlela. A když jsem se vzbudila, zvracela jsem krev. Přišel za mnou i tenkrát do nemocnice, že je to možná jeho chyba, že na nás moc tlačí. To jsem mu hned vyvrátila, protože on byl fakt skvělý trenér. A nějak v téhle debatě jsem mu řekla, že se mi líbí Týna a že jsem hloupá, že jsem to nechala zajít takhle daleko. Příští den za mnou přišlo i pár holek z týmu, byla to hrozná sranda. Týna nepřišla, ale poslala mi čokoládu, že ji to mrzí, co mi tím způsobila.“

8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?

„Víš, ve fotbale jsme tým. Nehledě na to, že jsem nějakou dobu svůj problém prožívala sama. Po situaci s nemocnicí se to změnilo nebo spíš já jsem viděla to propojení“

mezi námi. A co je hlavní, jsme jen lidi a tenkrát strašné pubert'áčky. Ona totiž i Týna měla své problémy, taky je nechtěla řešit nahlas a reagovala tak, jak reagovala i na mě. To ale nemůžeme vědět, když spolu nemluvíme. To je tak. A jak jsem říkala, náš trenér je skvělý, nejen jako trenér, ale je naše podpora. Já jsem se do té doby neuměla vůbec otevřít ostatním lidem a sdílet s nimi své trápení, ale nějak to potom šlo. Dohodly jsme se, že jednou za měsíc uděláme společný program mimo fotbalový klub. Zajdeme třeba do kina nebo uděláme přespání.“

9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?

„V nemocnici jsem musela říct, co jsem vyváděla. A hlavně rodině. Táta byl na sebe naštvaný, že to nepoznal. Musela jsem mít dietu nějakou dobu, abych si žaludek uklidnila. Co se týče coming outu, šlo to ven. Nechala jsem to volně plynout. V týmu se taky nějaké holky potom přiznaly, což bylo dobře, že jsem na to nebyla sama. Nutně jsem potřebovala nějakou aktivitu, kde bych si jen odpočinula. Tak jsem jeden den v týdnu začala chodit na jógu, zkrátka jen pracovat se svým tělem a myšlenkami, hrozně mi to pomohlo.“

10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

„Myslíš, zda jsem byla hloupá? Jo, to teda byla. Já, když poslouchám svoje kamarády a jejich coming out, mohla jsem to tenkrát udělat všechno jinak. Ale asi to tak mělo být. Jsem ráda, že jsem nebyla zbabělec a od fotbalu jsem neodešla. Trénuji teď a je to skvělý. Všímám si těch holek každý den, mám takové vysoké ochránářské pudy, ale spíš jen čerpám ze svých zkušeností.“

7 SROVNÁVACÍ HLEDISKA

Srovnávací hlediska u dívek se sebepoškozováním při účasti na volnočasové aktivitě					
Srovnávací hlediska	Rozhovor č.1	Rozhovor č.2	Rozhovor č.3	Rozhovor č.4	Rozhovor č.5
Věk (období sebepoškozování)	13	13	13	15	14
Rodina	Rozvodové řízení	Úplná rodina	Problémy mezi matkou a otcem	Problémy mezi matkou a otcem	Neúplná rodina, pouze otec a bratr
Projevy sebepoškozování	Píchání špendlíkem, řezání ostrými nůžkami	Odmítání jídla, pravidelné zvracení, bouchání do břicha	Řezání žiletkou na předloktí a na břicho, popálení cigaretou	Odmítání jídla, kouření	Odmítání jídla, požívání léků
Volnočasová aktivita	Skauting	Základní umělecká škola	Skauting	Základní umělecká škola	Fotbalový klub
Účinek volnočasové aktivity	Pozitivní	Pozitivní	Pozitivní	Pozitivní	Žádný
Nabídka řešení situace od volnočasové aktivity	Setkání s rodiči	Žádné	Propojení s linkou bezpečí, setkání s rodiči	Setkání s rodiči	Utuzování vztahů v týmu

8 SHRnutí PRAKTICKÉ ČÁSTI

Jak je vidět z přehledu „srovnávacích hledisek“ v uvedené tabulce, u všech dívek, u kterých se objevuje sebepoškozování, lze nalézt mnoho společných znaků. U více než poloviny se sebepoškozování projevilo kolem 13. roku. Z vývojových stádií osobnosti můžeme podotknout, že se jedná o období, ve kterém probíhá puberta. Ze studií víme, že jsou dívky během toho stádia více emotivní, probíhá u nich spousta změn napříč osobnostmi. Celkově můžeme poukázat na fakt, že období dospívání přináší mnohá úskalí, které člověk potřebuje zvládnout.

Z odborné literatury je zřejmé, že velké procento začínajících problémů u dětí započne v rodinném prostředí. A to v prostředí, které negativně působí na osobnost dítěte. U více než poloviny respondentů je známá rodinná situace ne příliš pozitivní. (dopsat)

Způsoby sebepoškozování lze rozdělit na dvě skupiny v návaznosti na odpovědi respondentek. Ve větší míře se vyskytuje odmítání jídla a řezání ostrým předmětem. Autorka uvádí, že u žádné z dívek se neprojevily suicidální praktiky, které dle odborné literatury pojednávající o fenoménu sebepoškozování bývají taktéž praktikovány velmi často či k nim jedinec směřuje.

Příbramské volnočasové aktivity nabízí jak umělecké, tak i sportovní aktivity pro děti a mládež. Spojení těchto dvou vlastností nabízí i Junák. Skauting je volnočasová aktivita, která sdružuje lidi stejné myšlenky a vize. K principům skautského oddílu se hlásí dvě respondentky z pěti. Další dvě docházejí do Základní umělecké školy, kde se aktivně věnují svému nadání, které plně rozvíjí na hodině či nauce. Poslední respondentka uvedla účast ve fotbalovém klubu. Nejen, že týdně dochází na tréninky, ale určitým smyslem sportovní aktivity je taktéž utkání.

Z odpovědí respondentek autorka uvádí, že účinek volnočasové aktivity na dívky, které prochází těžkým obdobím, je pozitivní. Z doslovného přepisu rozhorů lze říci, že je volnočasová aktivita prostředníkem k řešení problémů, které dívky zažily v dětství.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou asociálního chování u dětí staršího školního věku a období dospívání. Důležitým aspektem bylo představení široké škály volnočasových aktivit, které během dětství a dospívání jedinec navštěvuje a aktivně se jich účastní. Cílem této práce bylo podat ucelené informace o sebepoškozování dětí a mládeže a poukázat na významnou funkci volnočasových aktivit, zdali prostřednictvím těchto činností lze preventivně působit na jedince.

V teoretické části autorka zmapovala teorii asociálního chování, kde se přednostně zaměřila na bližší popis fenoménu sebepoškozování. Uvedla nejčastější příčiny a způsoby, které se u dětí a mládeže objevují. Ačkoli většina autorů dnes uvádí mezi nejčastější způsoby poškozování řezání se, pálení se, vytrhávání vlasů či drásání kůže, ukázalo se, že více než polovina respondentek zvolila odmítání jídla. Dále autorka krátce nastínila různé typy institucí pro výchovu mimo vyučování a ve volném čase.

V praktické části pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru se autorka zaměřila na výpovědi respondentek o tom, jakým způsobem se u nich projevilo sebepoškozování v dětství a dospívání. Autorka se zajímala o to, že pokud navštěvovaly nějakou volnočasovou aktivitu, jakým způsobem vnímaly své působení v ní během jejich těžkého období a zdali mají pocit, že jim konkrétní volnočasová aktivita nabídla řešení nebo pomohla k řešení situace.

Srovnávací hlediska rozhovorů přinesla jasný fakt. Volnočasové aktivity měly na respondentky pozitivní účinek. Z čehož je patrné, že k řešení samotné situace nebo k pokusu o zprostředkování pomoci jedinci se volnočasové aktivity neobrací zády. Naopak. Přebírají část své zodpovědnosti za jedince, který k nim dochází. Snaží se nabídnout v rámci prevence podporu, setkání s rodiči či propojení s další složkou pomoci.

Autorka svojí prací chtěla přispět k pochopení problematiky sebepoškozování. Ve svém volném čase je vedoucí ve skautském oddíle, proto pokládá volnočasové aktivity za velmi důležitou část života jedince, nejčastěji v dětství a období mládeže. Z vlastních zkušeností a výzkumného šetření dosáhla závěru, že lze prostřednictvím volnočasových

aktivit působit na dítě preventivně. Dle výzkumných zjištění by bylo bezesporu zajímavé provést výzkum, kde by se zkoumal a odhalil rozsah preventivní činnosti volnočasových aktivit i u dalších typů asociálního chování.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina, 2010. *Pedagogika volného času*. 2.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

KALINA, Kamil a kolektiv, 2003. *Drogy a drogové závislosti*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády. ISBN 80-86734-05-6.

KOUTEK, Jiří, KOCOURKOVÁ, Jana, 2003. *Sebevražedné chování: [současné poznatky o suicidalitě a její specifika u dětí a dospívajících]*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-732-9.

KRIEGELOVÁ, Marie, 2008. *Záměrné sebepoškozování v dětství a adolescenci*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2333-4.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

NEŠPOR, Karel, 2011. *Návykové chování a závislost*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-908-8.

PIPEKOVÁ, Jarmila, 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-65-6.

PLATZNEROVÁ, Andrea, 2009. *Sebepoškozování: aktuální přehled diagnostiky, prevence a léčby*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-606-9.

SLOMEK, Zdeněk, 2008. *Etopedie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-86723-84-6.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1.vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1.vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-414-4.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika – vychovatelství*. 3.vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-306-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

KAFE.CZ. Děti a úteky z domova. Proč to dělají?. [online]. ©2008 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.kafe.cz/rodina-a-domov/deti-a-uteky-z-domova-proc-to-delaji-275.html>

RIZIKOVÉ PROJEVY CHOVÁNÍ. Negativní působení sekt. [online]. ©2018 [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://rizikovechovani.webnode.cz/pro-zaky/negativni-pusobeni-sekt/>.

ZKOLA. Záškoláctví. [online]. ©2013 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/zaskolactvi/Stranky/Zaskolactvi.aspx>.

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, Základní umělecké školy. [online]. ©2018 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/zus>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Informovaný souhlas	I
Příloha B – Informovaný souhlas	II
Příloha C – Informovaný souhlas	III
Příloha D – Informovaný souhlas	IV
Příloha E – Informovaný souhlas.....	V
Příloha F – Informovaný souhlas.....	VI

Příloha A – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku.*“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru a audio nahrávce, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování bakalářské práce na Univerzitě Jana Amose Komenského.

Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v přepisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).
- (3) Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedené spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v intencích výše uvedených.

JITKA VONDRÁŠKOVÁ 702 181 294

Jméno a příjmení studentky (tel. studentky).

Podpis studenta/tky:

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis informanta/tky:

V Praze dne 17.1.2019

Příloha B – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku.*“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru a audio nahrávce, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování bakalářské práce na Univerzitě Jana Amose Komenského.

Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v zápisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).
- (3) Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedené spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v intencích výše uvedených.

..... JIŘKA VOŘEŠKOVÁ / 702 181 297

Jméno a příjmení studentky (tel. studentky).

Podpis studenta/ky:

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis informanta/ky:

V Příbrami dne 3. 2. 2019

Příloha C – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku.*“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru a audio nahrávce, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování bakalářské práce na Univerzitě Jana Amose Komenského.

Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v zápisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).
- (3) Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedené spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v intencích výše uvedených.

..... VITKA VONDRAŠKOVÁ 702 181 294

Jméno a příjmení studentky (tel. studentky).

Podpis studenta/tky:

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis informanta/tky:

V dne 28.1.2019

Příloha D – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku.*“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru a audio nahrávce, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování bakalářské práce na Univerzitě Jana Amose Komenského.

Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v přepisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).
- (3) Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedené spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v intencích výše uvedených.

..... JIŘKA VONDRAŤKOVÁ 702 181 291

Jméno a příjmení studentky (tel. studentky).

Podpis studenta/tky:

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis informanta/tky:

V Prare dne 10.1.2019

Příloha E – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku.*“

Byl/a jste požádán/a o spolupráci k rozhovoru a audio nahrávce, za účelem získání dat a informací pro potřeby zpracování bakalářské práce na Univerzitě Jana Amose Komenského.

Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu informantů – v přepisech rozhovorů atp. budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.
- (2) Mlčenlivost studentky ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že se získanými daty a informacemi budu pracovat výhradně já).
- (3) Jako informant/informantka máte právo kdykoli odstoupit od výše uvedeně spolupráce.

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší spoluprací v intencích výše uvedených.

JITKA VONDRAČKOVÁ 702 181 297

Jméno a příjmení studentky (tel. studentky).

Podpis studenta/tky:

Udělují souhlas s mou spoluprací/účastí ve výše uvedeném smyslu.

Podpis informanta/tky:

V Příbrami dne 3.1.2019

Příloha F – Informovaný souhlas

Otázky k rozhovorům:

Tento rozhovor bude nahráván a zpracován do praktické části bakalářské práce. Údaje budou zpracovány anonymně.

- 1) Vzpomínáš si na tu dobu, kdy jsi se začala sebepoškozovat?
- 2) Dokážeš popsat příčinu, kvůli které jsi se sebepoškozovala?
- 3) Jaký jsi zvolila způsob?
- 4) Jak dlouho to trvalo?
- 5) Svěřila jsi se někomu ze svého okolí?
- 6) Navštěvovala jsi v té době nějaké volnočasové aktivity?
- 7) Máš pocit, že ti účast na volnočasové aktivitě pomohla během těžkého období, které jsi prožívala?
- 8) Jaký účinek na tebe měla volnočasová aktivita?
- 9) Začala jsi situaci nějak řešit? Našla jsi nějaké řešení?
- 10) Jak na to zpětně pohlížíš teď?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jitka Vondrášková

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: Prezenční

Název práce: Význam volnočasových aktivit jako prevence asociálního chování u dětí na Příbramsku

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 42

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 4

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Moucha CSc.